

R o m e t e n

N:o 96.

Lördagen den 2 December 1826.

Inrikes Nyheter.

Stockholm. Swenska Academien hade förtidne Onsdag offentlig sammankomst å stora Vårslalen. Samlingen war icke så talrik, som man förmodat och borde wänta, då redan dagen förut alla inträdesbilletter woro uttunnade. Landshöfdingen och Commendeuren af Kongl. Nordstjerne Orden Hans Järta och Rangli-Mådet m. m. J. D. Wallerius emottogos, enligt hwad wi redan i förra nummern utträt, såsom Ledamöter. Den förre war icke personligen närwarande. Hans tal upplästes af Hans Excellens Hr Grefwe Flemmitz.

Från bokpressen kommer i dessa dagar att utgå: Noachs Ark. Andra Wåningen. — Tillika åtföljer andra upplagan af samma arbetes Första Wåning, sedan den första upplagan deraf redan länge varit utsäld.

En ny öfversättning af den bekanta Gøth-treks och Wolfs Saga, gjord efter grundspråket, torde i dessa dagar ingå i bokhandeln.

Stjernnatten.

När menniskan inbergat sina fårswar och sitt gräs, jemte all den wälsignelse som genom solens strålar,

Himmelens dagg och jordens fetma blifwit henne förunnad, och hon från sitt arbete om skördeqwällen återwänder hem, då framtråda stjernorna på fästet för att liksom draga hennes blickar från de afbergade fälten, der ej någon blomma, något behag eller någon sång mer gå henne till möte, till en tacksam åtanke på honom, från hwilken allt det goda härflutit, hwaraf hon kommit till delaktighet. Hwar i sterna är liksom en påminnelse om en särskild gåfwa. Alla stå de der som hopbundna sifswerar. Skulle ej, under ett sådant ögonblick, den djupaste tacksamhets känsla intaga hennes själ?

Men det är icke blott hos den idoge arbetaren, wid sin plog eller sin lia, som en sådan wäckelse bär lifwas. Denna känsla är gemensam för alla. En wår har förflött, en angenäm sommar är föröfgången, hösten har nu inbergat hwad som är öftrigt, nöjet är flygtigt, glädjen förwifnad, jorden har intet mer att erbjuda, lifwet fattas af ett högtidligt allwar, det blickar omkring sig och ser endast förödelse, hjertats suckar dö bort i stormwindarne, dess längtan söker förgåfwes efter en enda qwarblefwen ros i den förmodade sknen; då framgå på fästet dessa lysande wäsenden, hwilka med sitt stumma språk lära att hwad som blef dödt på jorden, lefwer ånyo upp i höjden. Hjertat binder sig icke mer wid de försmil hwilka förwifnat; det fäster sig wid den lysande, blomstrande stjernkransen i rymden.

De så medför en klar stjernaston ett eget upplysande och tröstande behag. Wäl ingifwer han ej några förblotta sinligheter närande känslor; men han gifwer dem

mer rena och ljufwa. Det är lifsom skulle det för-
na, wälbekanta fädernehuset änyo bypna sina por-
tar. Dunkla, långesedan förbleknade minnen wäc-
kas. Det är som om alla de gamla barndomsvänner-
na och barndoms föremålen änyo församlade sig.
De swäfswa liksom Osians wälnader öfwer molnens
silfwerfält, och i hwarje stillare slägt som framgår,
tycka wi oss höra röster från en annan werld. S-
gat flyttar sig ifrån den ena glittrande punkten till
den andra, och finner sig ej måttad af åskådandet.

Det är med menniskan som med elden; den
låga brinner uppåt. Därföre fick hon en upprätt
ställning, och därför möter henne, ehvart hon går,
påminnelsen om hennes högre upphof.

Fordom böjde man knä för himmelens bår, so-
len, månen och stjernorna, och man uppreste alta-
ren till deras ära. Hymner författades och sån-
gos, mångfaldiga ceremonier och offeringar anstäl-
des, för att dermed betyga det djupa beroendet eller
derifrån utbedja sig ett fortfarande beskydd. Nu
är förhållandet omvändt. De swäfswa nu, dessa
stjernor, såsom döda, själösa maskor i rymden, lif-
som tillkomna endast för att utstaka tiderna för de
jordiska bestyren, när wi skola förse oss med spås,
söka arbete eller gå till hwila, häla wälnader eller
upplösa dem. I stället för en upprättande blick mot
stjernhimmeln, binder man det giriga ögat wid de
jordiska stjernorna. Man böjer nu knä wärdigen
icke för Orions Bältre deruppe, men för det blå och
gula bandet här nere; förträdeligheten för Urfa Ma-
jors inslytande är förswunnen, för att lemna rum
åt faran för de jordiska bidrarna. Fordom flyt-
tades de asidne till stjernhimmeln, nu flyttas hela
stjernhwalfwet ned på de lefwande; och de udda hal-
kärswarne buga sig icke mer för solen eller månen,
utan för en annan, litet högre halmkärswa. Nu
må man med skäl fråga, om en widskyllig dyrkan
af en gyllne spira, ett lysande band, en med dia-
manter beprydd stjerne, eller de öfwer allt uppsparr-
lade altaren åt det kalda guldet, den tomta äran,
den sminkade fåfången, äro till sin natur en mera
förädlad afgudadyrkan än wildens, den der mor-
gon och afton knäböjer för solen, och tackar henne
för det lüz hon spridt på hans wäg, och den glä-
de hwarmed hon uppfyllt hans hjerta?

Stjernornas ögonblick är icke den grofwa sinn-
lighetens. I själen utbreder sig wid deras andlit

ett stilla, ett högtidligt alfwar. Man känner sig
lifsom närmare tryckt och slutet till det oändliga
fadershjertat. Hur ringa och obetydliga blifwa ej i
deras närvaro de jordiska föremålen, det hwarefter
mängden så mycket siles och sträfwar. Man finner
sig lifsom införliswad och inympad i ett högre, äd-
lare och waraktigare lif. Man afflyr, man förakt-
tar allt det låga, hwilket föder och dör i sioftet, och
har sinnligheten både till sin waggan och sin graf.
Själén, sedan hon liksom en fånglad duftwa, länge
slugit fring samman punkten, siter sig stureligen lös
från de tvingande banden, och ilar fri, lyttlig och
glad mellan de delade silfwermolnen och de nebhån-
gande stjernkransarne.

Hwarföre sätter man i barndomens hand alla
rafbrist de döda bokstafswarne, och glömmen de lef-
wande? Den första och begripligaste och mest sun-
da barnabot är naturen. Så trodde de gamla.
Jordens blommor, wärrer och djur, och sidst stjern-
himmelen, se der den rätta A, B, C beken.

I åsynen af en klar stjernqwäll knöto fordome
kärleken och wänstapen sina föreningsband. Himmeln
kallades till wärd af de dunsedigt gifna förbindelser-
na. Nu gifwer kärleken sina löften i skinnret af de
lyfande kronorna i danssalarne, operan och masque-
rad balerna, och wänstapen beträftar sina eder wid
ett rågadt rounschglas. Smaken och tiderna äro
också ämne för olika hwarandra. De sternas ögon stå
nu icke högre riktade än till gaslampan i frambo-
den, eller raketen öfwer humlegårds trädgården, och
de smånäta herrarnes ögnakast bindas förgäfwet
wid bladen af den stora naturboken; de äro i slä-
let fastnaglade wid de utblommade laxparne, hwilka,
likt löf från förtorade grenar, falla den ena efter
den andra ur deras händer.

Skall man rätt njuta af en klar och behaglig
stjernaston, så må man wälja det öppna fältet, helst
dessa höjder, der offerflamman på hjertats altare
låttrare tänder sig. Stadslifwets oroliga buller, med
sitt öfwerflöd eller sin nöddoft, sin fåfången eller sin
lättsinnighet, måste aflägsnas så wäl från blicken
som från själen, och nu må ögat ur sioftet höja sig
till det ewigas och oändligas första trappsteg, till
det lysande firmamentet med alla sina myriaders
myriader werldar. Hur ringa, hur obetydlig, hur
swag känner du dig icke i detta ögonblick, och lif-
wäl på en gång högre, och ädare och stariare än

allt detta som du ser; ty du har en ande, hvilken med sin tanke kan sträcka sig bortom och öfver allt detta, och förnimma, om också blott i en stugga, den fjönaste, den lufwaste af alla tankar, alla tankars tanke, grund och begynnelse: det är en Gud till, — en Skapare, — en Snyresman.

Det är natt, — dock ej deruppe, ehuru det så tycks dig! — Är det ljus i din själ, så är det också ljus för dig i stjernornas wägar: silfwerfanden wid ewighetens strand, de heligas tronor, Skaparens o-utdömliga Warde!

Religiöns läraren och skalden borde vara astronomer, dock icke i ordets wansliga bemärkelse. Ty intet upplysmer mer till högga tankar, intet skiljer lättare guldet från slagget, än en blick in i det oändliga rike. Men för båda har ett syndafall för sig gått. Den förra har blifwit en wältalig wäderyrket öfwer de dagliga omgifwelserna; den senare har smutsat sin lyra med det jordiska stoftet, och i strängarne sjunga blott loftande säner! Samtiden förstår det ej, efterwerlden skall falla en sträng dom!

Johannes såg en gång en engel uppsluga från solens uppgång, morgonrodnans och ljusets säte. De hafwa legat äfwen wid astronrodnans bröst, de hafwa wakat, de hafwa sjungit i lågan af milda-ner stjernor, dessa Serapher och Cherubiner, och de waka, de sjunga ännu ära åt honom som allt uprethåller, samt frid i natten åt det trötta, men förhoppningsfulla hjertat. — Esterländska fabler må hända? När stuggorna betäcka jorden, lysa blott stjernorna; men när dagen återkommer med solen, slofna de, ty deras ljus behöfwes icke mer!

Fritziöfs Sångare förstod stjernornas tal, då han uppkref den herrliga stjernsängen; men äfwen dess tonsättare. Nu framgår hwarje wers som en slytande stjernbild, och själen tuses i anblicken och dröjer så gerna gwar derwid. Hwarföre förstå icke alla skaldar så wäl sig sjelfwa? Hwilken stor och fring hela jorden lufslig stjernsång skulle det ej då blifwa!

De skola också, sedan de lyst mången wandringsman till sitt härberge, och månget bliddande hjerta till sin hwila, en gång slofna, dessa stjernor, dessa wärfande härrotter, och hwarföre? Ty äfwen de wänta på en återförnyelse. Wid deras graf skall en gång också sjungas: "Min kläder klädas af," — stoftet, mullen, det förgångliga; — och hwad blifwer

då öfrigt? Urbilden, det öförgångliga! Obegrip- lliga gåtor, och dock för aningen klara, som stjernor, nedgående och åter uppgående, — när ljusen Ses der? Här icke; men en gång der öfwan — der wägarne blifwa ljusa, och blomrorna wid deras stjernor, och en ny sol blir synlig, hwilken i sin ewiga middagsböjd kastar sina angenäma strålar på de af ether beklädda himmelsblåa fullarne!

Recension.

Biblisk Historia för Ungdom. Gamla Testamentet; i utdrag efter Grundtexten, af Olof Carling. Stockholm, hos J. Haeggsström 1826. 433 sid. 8:o.

Enligt hwad i ett kort Företal nämnes, är afsigten med detta arbete, ännadt till läsebok, icke att användas till utantäsning; men att wid meddelandet af de bibliske berättelsernas innehåll, äfwen gifwa ett troget aftryck af deras ursprungliga form, af deras egna Esterländska föreställningsfärd, och för detta ändamål war nödigt att återgå till grundtexten, icke blott för att ur den fullwis tappas den gamla tolkningen, utan för att åstadkomma en ny, helgjuten öfversättning. Dock som deraf skulle blifwa en läsebok för ungdomen, måste isynnerhet äfscende hafwas på den ungdomliga känslans och begreppets danning, och således måste ett urval göras af stycken, som skulle leda till och förbereda en nogare bekant- skap med gamla testamentet, så att der, i denna blifka anthologie, att man så må säga, måtte upptagas allt hwad som motsvarar ungdomens behof af djup rörelse och wäckelse; men deremot utelämnas allt hwad som kan vara fötelligt och lärorikt endast för en mognare ålder. Detta bestämmer twänne ser- skilda synpunkter för beddmandet af närwarande verk, då man från den ena har att beswara: huru är ordet tolkad? från den andra åter: huru är walet gjordt af det som borde tolkas? Ett fullgiltigt swar på båda dessa frågor, icke möjligt att tillfredsställande gifwas, utan efter en lika lerd och noggrann som intressant undersökning, wänte man sig icke här, hwarken af platsens inskränktta rymd eller andra omständigheter, helst då meninggen med wära anmälanden, endast är att fästas uppmärksam-

heten på de wigtigare alster den fosterländska litteraturen frambringa. Vi böra således inskränka oss till den anmärkning, i afseende på förra frågan, att professor Carlings bekanta och witsordade grundliga kannedom af Orientalispråken, försäkras oss det vi här hafwa fått en fullsäker tolkning, liksom man kan vara öfvertygad, att der afwikelser från vår wanliga bibelsöversättning förelomma, uttrycket är beständare, klarare och mera Österländski. Så t. ex. i Bileams Spådom (IV Mose B. 23. 2.) läses, i den hos oss gällande översättningen: Man ser ingen möddo i Jacob och intet arbete i Israael, alldeles såsom LXX hafwa det; men prof. Carlings tolkning (sid. 86): "Icke märker man afguder i uti Jacob, icke ser man orättfärdighet uti Israael", samt något längre ned (v. 23): "Ty ingen trollkarl är i Jacob och ingen spåman i Israael, men hos prof. Carlings: "Ty ingen trolldom hjälper emot Jacob och ingen spådom emot Israael."

Annars har Hr C. äfwen satt sig till mål, att, så widt möjligt är, i dictionen bibehålla den högtidliga och den från hvardags talet afwikande numerus, som skiljer det heliga från det profana, och hwilket uppkommer af det älderdömliga i uttrycket. Dessa bibliska berättelser utmärka sig derföre icke blott genom ett rent och klart, utan äfwen nästan öfwerallt af ett högt och inponerande framställningsfätt, ehuru öfwers. wäl kanste gått för långt i sin kärlek till archaismen, då han äfwen sökt bibehålla de uråldriga, nu mera aflagda casualändelserna, hwarigenom periodernas utfall stundom blir enformigt och tung. T. ex. s. 37, "Och Joseph befalle sinom tjänarom, lifaromen," eller s. 83: "Med spiron och sinom slawom", o. s. w. Då detta bruk nu mera är så owanligt, måste det vara högst swårt att alltså iakttaga det med full consequens, och detta har ej heller öfwerallt lyckats prof. Carlings. Så t. ex. s. 1 läser man: "att beherrska dagen och natten," då det likwäl naturligtwis börde heter så wäl dagena som natten, emedan båda äro accusativer.

Swad walet afde till översättning upptagna berättelserna angår, måste naturligtwis meningarne i hög grad blifwa de ade, då det helt och hållet beror på godtycket, hwilka man upptager, och på individuella omständigheter, hwilka man saknar eller önska de sakna. Swad rec. angår, bekänner han, det han t. ex. är ganska tillfreds med att de händelser som

företäjas i Judiths Bok (säkerligen intet annat än en roman, och hwarken af hög religiös eller poetisk anda utmärkte) blifwit utlemnade; men att ingenting upptagits utur Jobs bok, förefaller honom deremot besynnerligt. Likså må det wara, att en mängd af de ceremonialiska stadgarne, förlöfwade landets skifning mellan de tolf stammarne, m. m. så utförligt upptagas; men tillfreds har rec. för sin enskilda del icke varit, att åter andra berättelser starkt blifwit stympade, t. ex. att historien om Cain och Abel, slutas (sid. 4) med underrättelsen, att Herren såg med wälbehag den sednare, men med missbehag den förres offer, helst som denna stympning underfundom gör fortgången af händelsen obegriplig. T. ex. då sid. 167, ur Deborahs Sång de strofer äro uteslutna, som innehålla berättelse att Joel dödade Sisera, och såsom historien om David och Bathseba, s. 249, förefommer, man ej inser skälet hwarken hwarsföre David lät hemfalla Urias, eller hwarsföre han sedermera lät döda honom. Men om till dessa uteslutningar något skal, i rigorismen af öfwers. moraliska känsla skulle kunna upptäckas, tillstår dock rec. att han icke kan göra sig reda för, hwarsföre wid tolkningen af 1:sta Mose B:s 1:a capitel, efter orden: Och jorden war öde och tom och mörker war på djupet, de, så widt rec. wet, i alla översättningar och alla upplagor af Gamla Testamentet förelöfmande orden: och Guds ande swäfwade öfwer watten, blifwit uteslutna. Utom allt annat, har derigenom antyningen af ett ganska märkligt filosofhem: att hwila (djupets mörka watten) och rörelse (Ande,) äro effectiva principerna till den sinnliga werlden, alldeles gått förloradt. — Slutligen må nämnas, att berättelser här förefomma ur Moseböckerna, ur Josua Domareboken, Ruth, Samuels båda Böcker, Konungas och Edrunko-Böckerna, Esra, Nehemia, Esther, Jeremiae Prophetia, Daniel, Tobias Bok (öfversatt efter den Grefliga redactionen, hwilken betydligt afwiker från den latinska, som i vår bibel är följd) och Mattias beernas första Bok. Äfwen förefomma några sentenser ur Wisshets Boken, hwarester wisa af propheternas förutsägelser, hwilka anses hafwa hånstening på Messias. sluta det hela. H-2

Stockholm,
Tryckt hos E. F. Wennström.

